

[Skogen vi ärvde](#)

Motorsågsmassakern. Det finns alternativ, men lagen kräver kalhyggen

Publicerad 2012-05-06 10:33

Thomas Karlsson Skogsbruk så som Skogsstyrelsen och massaindustrin vill ha den.

[Sponsrade länkar](#)

Discjockeys till festen?

Festservice.nu - DJ:s, ljud och ljus till alla sorters event

www.festservice.nu

Hotell på Bokahotell.se

Vi hittar det bästa hotellet för ditt resmål. Boka här!

Bokahotell.se

(Vad är textannonser?)

Skogen vi ärvde

Allt om: [Skogen vi ärvde](#)

En jordbrukare som vill hålla landskapet vackert får bidrag. En skogsbrukare som vill detsamma hotas av straff. I den tredje delen av Maciej Zarembas reportageserie rannsakas den svenska kalhyggespolitiken.

Det var inte lätt att hitta till brottsplatsen. Mellan Lycksele och Vilhelmina hade snön täckt över vägskyltarna. Var det Vn1liden eller Öravån som försvann i backspegeln?

Men nu står jag äntligen vid Stöttingfjället. Så när som på en tjäder som flaxat upp är det helt stilla. Också brottsbevisen har tagit paus. De står snötyngda och inväntar våren: Granar i skiftande ålder, björkar, tallar.

"De hade varit här och fotograferat i smyg", berättar Harald Holmberg, "sedan kontaktade de polisen. Själv fick jag inget veta."

Paparazzier var utsända av Skogsstyrelsen. I september 2010 åtalades Harald Holmberg för "förberedelse till miljöbrott". Sånt kan ge böter eller fängelse. Det var granarna och tallarna som var beviset. Att de stod kvar, vill säga.

Enligt åklagaren borde det vara ett kalhygge på platsen. Harald Holmberg fick inte gallra ut de mogna träden ur sin skog och låta resten stå. Tar han bara vart tredje, begär han brott.

Nej, denne åklagare har inte löpt amok. Han läste lagen rätt. Vi pulsar tillbaka i snöyrån, Holmberg med långa steg, er reporter småspringande bredvid.

Holmberg säger att han gärna går i burken för skogens skull. Men aldrig att han lyder denna lag.

Jag studerar hans försvarsinlägga. Den är på 150 sidor, full med diagram, tekniska termer och referenser. Det är en omskakande lektyr. Jag trodde i min oskuld att näriga skogsägare är upphovet till kalhyggen. Jag trodde att Skogsstyrelsen, den enda myndighet med rätt att vårda skogslandskapet, motarbetade skövlingarna bäst den kunde. Det är styrelsen ålagd att göra. Men här visar Holmberg, med bistånd av fem skogsprofessorer, att styrelsen gör motsatsen.

Man tolkar paragraferna så att de tvingar fram kalhyggen! Varför gör man det?

Låt oss först se hur det går till: Paragraferna 5 och 10 skogsvårdslagen säger följande:

"Ny skog skall anläggas ... om markens virkesproducerande förmåga efter avverkning ... inte tas till vara på ett godtagbart sätt."

Varmed menas: "när beståndets virkesförråd gått ned till under hälften av det förråd som normalt bör finnas". Vad som normalt bör finnas framgår av ett diagram som bifogas lagen.

Inte helt glasklart, är jag rädd. Men jag lovar, det är värt besväret att reda ut vad det betyder. Det lär inte finnas många lagar med lika vittgående och märkliga konsekvenser. Jag känner folk som sökt psykiatrisk hjälp på grund av dessa paragrafer.

En liknelse kan vara på sin plats.

Låt oss säga att vi har en bondgård med tusen grisar. Några stora, andra små. Precis som det är med träd i skogen. Nu kommer det mobila slakteriet till vår gård. När vi ändå färdats ända hit, säger slaktarna, är det bäst att vi avlivar allt som grymtar. Det blir billigast för er, ty våra maskiner är väldigt dyra. Sen får ni börja på ny kula med nya kulingar.

Vi säger förstås nej till det anbudet. Vi vill behålla den raska galten Torsten och suggan Gumman. Vi vill inte bli av med de nyfödda, (ungträden) särskilt som slaktarna ger så uselt pris. De duger bara till kattmatt, påstår de (flis). Men så fiskar de upp en ukas från Kungliga köttmaximeringsmyndigheten. Där står det (eller paragraf 5 och 10 skogsvårdslagen) att om grisbeståndet inte håller optimal viktökning (som är minst hälften av det högsta tänkbara) så skall det slaktas till sista tryne. Och det säger sig ju självt, säger slaktarmaskinisten, att tusen smågrisar tjocknar snabbare än fem hundra i olika ålder. Så om du inte gör som vi säger bryter du mot lagen.

Detta är, aningen förenklat, innebörden i skogsvårdslagens paragrafer. En utglesad blandskog med ungt och gammalt om vartannat, en sådan som svamplockaren och fåglarna trivs i, påstås inte öka i volym i önskvärd takt. Skall därför huggas ned och ersättas med en virkesåker. Vilket betyder att det faktiskt är näst intill omöjligt för skogsbönderna att bruka skogen med omsorg om landskapet. Vill de ha inkomst av den är det kalhygget som gäller. Ja, just så bisarrt är det. En jordbrukare som vill ta ansvar för kulturlandskapet får bidrag från staten. Men om en skogsägare gör det hotas han av straff.

Jag hoppas att de som skapat denna regel inte förstod vilken social draksådd den är. Men helt säker är jag inte.

Djävulen själv hade inte hittat på ett bättre sätt att hetsa människor mot varandra. Här har vi goda grannar, den ene äger skogen som för den andre är en plats för jakt eller andakt. Eller bådadera. Men skall den ene få utkomst av sina träd, får han inte ta ett och annat. Han tvingas bli vandalen som ödelägger den andres lustgård. Och dennes enda sätt att hindra skövlingen är att med hjälp av staten beröva grannen rätten att förfoga över sin egendom. Ett reservat. Harald Holmberg blev svårt besviken när åklagaren, efter att ha läst hans försvarsinlägga, plötsligt backade från åtalet. Holmberg hade bespetsat sig på denna rättegång. Det var han långtifrån ensam om.

Det svenska språkets genius och olycka är lättheten att bilda nya ord. Somliga påhitt borde pliktas med landsförvisning, som "hemmahosare" och "föryngringsyta". Andra förstär man inte hur man kunnat leva utan. Som poeten Elisabet Hermodssons "synvända", uppfunnet 1975.

Varför blev denna rättegång inte av? Därför att den hotade att göra en synvända av historiska dimensioner. Åtskilligt skulle framstå i ett annat ljus. Låt mig därför spela upp den virtuellt, så att det framgår vad vi gick miste om.

Redan när ridån går upp är det något som inte stämmer. I decennier har vi fått lära oss att det mest är tillresta fältbiologer och överspänd stadsungdom som ställer sig i vägen för skogsmaskinerna. Lokalbefolkningen, däremot, inser det välfärdsbringande med kalhyggen.

Men här står en fämäld norrlänning på tusen hektar skog, gammal flottare och storjägare (tänk er en mognad Peter Stormare i rollen) och med en släkthistoria som av Vilhelm Moberg. Anfadern Anders Jakobsson Utterman, befördrad till korpral efter pommerska kriget, röjde mark i Norrbäck, hans son Per Anders blev år 1799 den förste att döpas i Lycksele kyrka. Haralds far Waldemar, timmerköraren, för till Amerika 1909, men återvändande 1917 för att rädda gården från konkurs. Harald själv har varit med och hjälpt till i skogen från den dag han lärt sig gå. Vilket är nästan sjuttio år sedan.

Vi har också fått lära oss att skogens vänner svärmar för det orörda. De ogillar snöskotrar och motorsågar. Naturen skall man se men inte röra. Men här står alltså en man som har skogen som sitt levebröd. Talar inte om det orörda utan om fäderneravet som han vill förvalta på sitt eget sätt.

Så var det en sak till, inte oväsentlig. Hur skall jag säga, utan att det låter fördomsfullt om Norrland. Holmberg har sagt i intervjuer att han inte kan leva utan fågelsång. Det är främst därför som han vägrar att kalhugga, för då tystnar musiken. Ett tungt vägande skäl, som dock många drar sig för att nämna... Man vill ju inte verka vek. Men när en karl med hundratalet älgar och en isken björn på jägarkontot talar så, är det kanske lovligt?

Under denna rättegång som inte blev av skulle en häpen allmänhet få höra att det kalhygge Skogsstyrelsen ville tvinga Holmberg till skulle vara olagligt i Tyskland, Polen eller Schweiz. Ja, så konstigt har det blivit: Det som är under straffansvar påbudet i ett land är förbudet i ett annat.

Varför är det förbudet? Därför att kalhyggen är både fula och olönsamma, svarar försvarets första vittne Lutz Fähsler. Han är doktor i skogsekonomi i Lübeck, där man i trettio år brukat sina skogar på det sätt som Harald Holmberg vill göra. Man får lägre omkostnader och får ut mera värde om man med jämna mellanrum plockar ut de mogna träden, upplyser Fähsler rätten och bifogar räkenskaper för stadsskogarna i Lübeck.

Givetvis invänder här åklagaren att det som är sant i Lübeck inte behöver vara sant i Luleå. Skogsstyrelsens regler bygger på hur nordiska träd betar sig.

Det var den repliken som försvaret väntat på. Nu blir det kö till vittnesbåset. Först Erik Kullgren. Han äger 260 hektar i Jämtland och han är upprörd. Kullgren anser att Skogsstyrelsens rådgivning gynnar skogsbolagen på de privata ägarnas bekostnad. Sedan han slutade med kalhyggen och började plocka som de i Lübeck får han bättre betalt för varje kubikmeter. Och har skogen kvar. Men det var med knapp nöd som han undgick att bli åtalad, som denne Holmberg. Han undrar vems ärenden Skogsstyrelsen går egentligen. Inte är det Sveriges.

Nu blir det norska i rättsalen. Knut Johansson, förvaltare av Oslos kommunskog, upplyser att i Osломarka, stort som halva Gotland, gör man som denne Holmberg. Av hänsyn till folkhälsan, upplyser Johansson. Kalhygget är en brutal handling som sänder ångestvågor i samhället. När en skog som alltid funnits plötsligt är borta uppstår en känsla av att vad som helst kan försvinna nästa gång.

Mörkläggning av rättsalen, det skall bli bilder. En pelarsal i grönt vid Hjälpesten i Kville socken. Åttio år gamla tallar, en del yngre gran, björk, asp, sälg och hassel samt även norskoxel, en riktig raritet. Det här är skog efter avverkning, upplyser skogsmästaren Martin Jentzen. Här har man huggit vart sjätte träd. Under luckorna i kronverket spirar ungräden och även skogsägaren är nöjd. Landskapet bevarat, inkomsten säkrad.

Det sista är förstås det mest upprörande för skogsbönderna bland åhörarna. Hursa? Är inte kalhyggen det enda som ger klöver? Det verkar inte så. Ägaren har fått ut 135 000 kronor netto från en skogsplätt (som Hagaparken, sexton fotbollsplaner) som rent av har blivit vackrare på kuppen. Hade han följt statens anvisningar skulle han för samma inkomst behövt raka av fyra fotbollsplaner.

Skogsmästaren Martin Jentzen har ett förlutet på både Skogsstyrelsen och inom industrin. Nu hjälper hans "Silvaskog" enskilda och kommuner att göra som i Lübeck. Jentzen framför många skäl att sluta med kalhyggen, inte minst historiska. Så har han till exempel mest gallrat ut granar där vid Hjälpesten. "Jag har noterat detta", säger åklagaren i mörk ton, "ett slags diskriminering." Jentzen tycker att "återställare" är ett mer passande ord. På kalhyggena planteras oftast granar. De är redan för många i hans älskade Bohuslän, vars flora en gång dominerats av bok och ek.

"Årade domstol" skulle Jentzen säga, "härömdet ville en tysk handlare köpa rönnvirke av mig, då skandinavisk rönn är finast. Erbjud 9 000 kronor per kubikmeter. Det är femton gånger priset på granvirke. Årade domstol, jag kunde inte hitta rönn åt honom och alla ni som sitter här vet varför. På 70- talet var det skottpengar på lövträd. Ansågs för 'skräpskog' av myndigheten. Jag minns talesättet från skogsutbildningen: 'Vad är det för konstiga träd med platta barr som ramlar av på vintern?'"

Vitnet Jentzen avslutar med ett ekonomiskt argument. "Kalhyggespolitiken snedvrider marknaden. Den tvingar skogsägaren att sälja fel saker till fel köpare vid fel tillfälle."

Vad menar han med detta?

Den som bevittnar en "slutavverkning" blir nedstämd redan under ouvertyren. Innan maskinerna rullar in går någon före och rensar undan mindre träd. Somliga bara tonåringar, glatt spirande. Andra medelålders, men småväxta av att stå i skugga, redo att skjuta upp så fort någon äldre blåser ned. Nu blir de flis i bästa fall, eller mosas under hjulen. Det kallas underröjning.

Man måste klättra upp i skördarens hytt för att få mening med detta förklarad. Ungräden står i vägen för förarens sikt! Och de kan skada maskinens dyra hydraulslangar. De finns inte med i planen, skulle inte vara här. Här skulle vara sjuttioårig skog. Men naturen, ack den naturen. Det går ju inte att trä kondomer på alla kottarna.

"Det är förstås en ren förlust för den som äger skogen att raka av allt som väntat på att få skjuta upp." Det är Mars Hagner i vittnesbåset, professor emeritus i skogsförnyring. En gång i ungdomen lärde han själv ut kalhyggesbrukets evangelium "och en del andra dumheter". Men redan på 1970-talet började han tvivla. Skrev år 1984 till Olof Palme att det där med kalhyggerna i fjällnära skog var mindre lyckat. Den nya skogen tog sig inte. "Då blev jag kallad kommunist och samhällsomsrörtare av skogsnäringen." Nu skall han vittna i den centrala frågan. Skogsstyrelsen hävdar ju att plockhuggning äventyrar återväxten.

Mats Hagner visar upp diagram och tabeller på hur skog växer. Han säger att Skogsstyrelsens antaganden saknar grund i vetenskapen.

Eller, för att tillgripa min jämförelse: Träd är inte grisar. Visst bökär de i jorden, men de diar solen.

Hur fort ett träd växer kan bero på många saker, men det helt avgörande är ljuset. Ett träd med stor krona lägger på hullet lika mycket som två träd med små. Så det spelar liten roll hur många stammar som står på en hektar. Det som betyder mest är hur mycket av bladverket som vidrör ljuset. Alltså ger en naturlig olikåldrig skog, där man tar bort stora träd så att de mindre får mera ljus, lika mycket virke som Skogsstyrelsens monokulturer.

"Kontinuerligt skogsbruk", som det heter, eller "naturkulturmetoden" gör det förstås något dyrare att avverka och kräver en del tankemöda. Maskinisten får åka slalom efter utvalda träd. Men det tar skogsägaren igen med råge. Han får betalt för grövre stock, behåller ungräden (smågrisarna, remember?), slipper utgifter för "underröjning" och nyplantering. Skogen fortsätter att så sig själv. Och den finns kvar som skog, vilket också kan värderas.

Jag läser professor Hag ners inlägga till rätten. Den svenska politiken att behandla skogen som en potatisåker är ur fas med tiden, hävdar en rad forskare. Den

skapar orättvisa, eftersom enskilda skogsägare tvingas sälja till underpris, 20 procent billigare än vad utländsk massaindustri får betala, demonstrerar Peter Lohmander, professor i skogs ekonomi i Umeå. Den är knappast gynnsam för klimatet, visar Anders Lindroth, professor i naturgeografi. Ett kalhygge släpper ut mer koldioxid än det binder, så det tar 30–40 år innan balansen återställs.

Och så det mest förbluffande: professorerna Sune Linder och Jan-Erik Hällgren upplyser att Skogsstyrelsens föreskrifter inte ens tjänar sitt eget ändamål. Vill man maximera produktionen är det fel väg att stuva så många likadana träd som möjligt på en hektar.

Jag plöjer tidskrifter, ringer runt till forskare och skogsägare. Professorn i virkeslära Thomas Thörnqvist skriver att kalhyggespolitiken är en ekonomisk fälla. Den signalerar: "Virkeskvaliteten har ingen betydelse, producera volym för att maximera din vinst." Thörnqvist ser dystert på framtiden. Snart finns inget kvalitetstimmer i skogarna, vilket lär straffa svensk ekonomi "på ett sätt som ingen i dag kan föreställa sig".

"Vänvett" säger Runar Brännlund om kalhyggestvånget. Han är professor i nationalekonomi med inriktning på naturresurser. "Jag stöder han Holmberg i Lycksele fullt ut. Han vet bättre än Skogsstyrelsen vad som är bäst. Kanske är hans skog mest värdefull som spelplats för tjäder."

"Hur kan en myndighet inbilla sig att man vet vad som blir värdefullt om sjuttio år? Vad för slags skogar, till exempel? Men Skogsstyrelsen betar sig som om man visste." Brännlund räknar upp exempel på "förödande regleringar": För trettio år sedan utrotades nästan björken, nu ropar industrin efter björk och vi får importera. Han brukar jäga älg vid Blaikenfjället. "Där tog man upp enorma kalhyggen på 70-talet och planterade en enda sort på platsen. Contortotalen var framtiden ... Det går inte att vistas där, det är förfärligt, rena djungeln av träd som är så krokiga och vinda att de bara duger till att elda upp." Monokulturen ... Fördelen med virtuella rättgångar är att också väsen får lov att vittna.

Tyskar döpte den till Erwin. Svenska meteorologer förstod bättre, kallade henne Gudrun, "den som känner gudarnas hemligheter". De mindes kanske att var gång människan får hybrid kommer ett kvinnligt väsen och ger henne en fruktansvärd klatsch på stjärten. I januari 2005 mejade Gudrun ned 75 miljoner kubikmeter skog, ett hel års avverkning. I pengar räknat var det den största svenska katastrofen i mannaminne. Femton miljarder kronor gick upp i blåsten på en natt.

När domstolen frågar Gudrun varför hon föredrog monokulturen framför naturskogen svarar hon att det behöver man inte vara en orkan för att begripa. Granåkrarna är som gjorda för kullblåsning. Jämnhöga och täta barrsegel, med greppvänliga skogsbrynen mot kalhyggerna. Och om inte detta räckte finns där också breda vindportar efter skogsmaskinerna. Mums ...

Detta har också forskningen konstaterat. Låt oss notera detta märkliga samband. Virkesåkrarna som Skogsstyrelsen beordrat fram blev en katastrof för enskilda skogsägare. Somliga har förlorat allt de ägde. Men för massaindustrin blev de rena skördefesten. I ett par år framöver fick man råvaran till vrakpris, 30 procent billigare.

När vi nu lätit en orkan lämna expertutlåtande om svenskt skogs politik kan vi lika gärna släppa fram andra krafter. Marknaden är en sådan. I Holmbergs fall representeras den av fem tusen tyska konsumenter. Inte så många, kan man tycka, men röststarka. Tyskland råkar vara Sveriges främsta köpare av skogsprodukter.

Dessa medborgare har sett på tv hur Svenska Cellulosaaktiebolaget (SCA) och Stora Enso kalhugger norrländska naturskogar. De trodde inte att något sådant kunde ske i ett civiliserat land. Så nu vill de inte köpa svenskt papper längre, meddelar de i ett brev till SCA i Sundsvall.

Jag tror att efter detta vittnesmål begär försvaret ordet. Det är inte Harald Holmberg som skall rannsakas här, utan de som anmält honom! Hans klient är inte bara utan skuld, han är ett föredöme. Det är han Holmberg som tar ansvar för välfärden och exporten. Men vete fan om det kan sägas om åklagarsidan, som påstår sig företräda allmänintresset. Till stöd för detta kallar nu försvaret sitt elfte och tyngsta vittne, Staten själv.

Staten företräds av Tillväxtverket. Myndigheten har till uppgift att underlätta för företagande, särskilt i glesbygden. Verket har bara funnits i tre år, så det kan inte utslutas att det är ungt till sinnet: förstår att framföra sitt budskap så att det slår sig fram i mediebruset. Alltså meddelar Tillväxtverket att det på hösten 2009 hördes en torr knall i statistiken.

Det var två kurvor som korsades, för första gången. Den på väg ned visade hur mycket vi gör av med när vi semester i varmare trakter. Den på väg upp var intäkterna från främlingen som kommer hit för Sveriges svala skönhets skull. Otroligt men sant: Sverige är numera ett turistland, som Italien. Turismen är en basnäring. För att vi skall inse vad det innebär upplyser Tillväxtverket att numera försörjer turistbranschen fler svenskar än följande företag tillsammans: Volvo, Ericsson, Peab, Scania, Sandvik, Saab, Skanska, ABB, Vattenfall, Telia Sonera, Astra Zeneca, Mölnlycke, Bravida och SCA. Vilka är Sveriges fjorton största företag, i sysselsättning räknat.

Man kan ta ned denna nyhet till en konkret nivå. År 1999 levde 125 personer i Arjeplog av turism. Tio år senare var de 172, en ökning med 38 procent. Men när jag frågar kommunalrådet hur många som har sin inkomst av skogsbruket börjar hon räkna på fingrarna. Våra landskap och andra sevärigheter försörjer redan fler svenskar än hela skogs- och massaindustrin. Den senares andel av BNP sjunker stadigt, bruken är på flytt till Asien och Latinamerika. Turismens andel av BNP är redan högre och stiger snabbast av alla näringarna.

De är inte bara ungdomliga på Tillväxtverket. De har en känsla för historiska perspektiv. Det är särskilt ett diagram som man vill visa: den nya kartan över svensk export. När en utlänning tar in på vandrarmen i Handöl är det export, utländsk valuta. Det är numer enorma summor, 87 miljarder år 2010, nästan lika mycket som exporten av svenskt stål, järn och sågvirke tillsammans.

Sådant tar tid att smälta för en gammal industrination. Det är bara det att fjällguider, restauratörer, ägare till ekoturismföretag, kanotuthyrningar och hotell inte har den tiden. Inför deras ögon tillåts en industri på dekis att omvandla en oersättlig tillgång till tetrapak, Ikeahyllor och tamponger.

Det bor bara sju personer på ön Muonionalusta, mellan Pajala och Karesuando, och där talas lika många språk. Mest franska, tyska och italienska. Kaisu och Lars Malmströms företag Rajamaa, som erbjuder turism i arktisk svalka, har 3 000 övernattningar varje år. Fiske, långa skidtur, hundspann, paddling, norrsken. Fransmän betalat villigt 14 000 kronor (utöver resan) för en januarivecka i vildmarken.

Hur länge till?

Inför varje säsong ger sig Malmström ut i tajgan för att inventera vilka rutter han måste lägga om. Där det i fjol fanns skog finns kanske bara öken och rivsår efter djävulsfingrar. Det är så de kallas, pirunkynsimät, de meterdjupa fårorna efter skogsplögen på kalhyggerna. I den terrängen kommer varken människor eller djur att kunna ta sig fram på femtio år. "Det här är ju Tjernoby!" utbrast en fransman som råkat hamna fel. En tysk undrade häpet om Sverige höll på med Abholzung (avskogning).

"Så vågar inget skogsbolag göra i södra Sverige, men härupe, långt bort från politiker och medier, gör de som de vill", säger Malmström.

"De" är statliga Sveaskog, styrelseordförande Göran Persson.

Det blir svårare för varje år att lotsa gästerna runt kalhyggen. Ännu för något år sedan kunde Rajamaa erbjuda två mil på skidor i obruten skog, inte nu längre. Turistentreprenörerna Malmström hoppas på låga moln när flygplanet med deras gäster skall gå ned för landning. Då ser de inte landskapet från luften.

I fjol utsände paret Malmström ett nödrop. Sverige måste inse att skogsbruket förstör grunden för turismen! De inbjöd höga chefer på Skogsstyrelsen och Sveaskog, politiker och medier att se med egna ögon. Men nästan ingen kom. I höst skall de skicka en ny inbjudan. Och kommer Eskil Erlandsson skall han få höra hur Sveriges lag löd för hundra år sedan:

"Den rättsliga makt jordäganderätten innebure sträckte sig icke till ett ovillkorligt, endast av ägarens vilja begränsat herradöme över dess föremål.

Begränsning i friheten att disponera över landets jord krävdes av hänsyn till allmänt väl; de särskilda fastigheterna bildade tillsammans det land, där folket skall leva sitt liv, och det kunde icke lämnas i den enskilde jordägarens skön att så förfara med sin jord att det helas väl äventyrades."

När allt detta blivit sagt, plus en hel del annat (jag behöver inte nämna vad samer, ekologer och hackspettar anser om kalhyggen) uppstår nog en känsla av överklighet i rättssalen. Om nu kalhyggerna är olönsamma för de 360.000 enskilda ägare och så vådliga för alla andra, varför fortsätter skövlingen av landskapet?

Frågan går till Harald Holmbergs allra sista vittne, en skogskonsulent i Jämtland. När en delegation från Skogsstyrelsen kom för att granska en tredskande skogsägare i Ulvsjötrakten, lösgjorde sig denne ämbetsman från gruppen, tog ägaren åt sidan. Och sade i låg ton att han personligen hade förståelse för hans idéer. Kontinuerligt skogsbruk är det rätta. Men som tjänsteman måste han hantera ärendet i enlighet med kalhyggespraxis. "Hoppas att du förstår."

Förstår läsaren? Är det någon som förstår? Eller är det hög tid att fråga vad Skogsstyrelsen är för slags myndighet? Jag kan bara gissa vad den jämtländske konsulent skulle svara. Att vad Skogsstyrelsen än är, är den inte som andra styrelser.

När jag kör tillbaka till Umeå har det börjat töa. Snön rinner av vägskyltarna, nu ser man bättre var man är. "Baggböle" står det plötsligt.

På tisdag: Vad menas med skogsaffia?

Maciej Zaremba